

Kamisinaup Uqautaa – 6singani katimanirmi – Inirhimaittuq 1

ANGMAQTIRUTAA

ILAUJUN MALIGALIURVINGMI.

Nunavut piliuqtauhimajuq Inuinnarnin pijumanginnamik aajikkiingniqainnaqtunik – tautukhimajun takujun uuktuqvikhanik aallat ajurhaqtillugin. Havaqqaarhimajun pivaktun angirutinik pidjutikhat aajikkiiktittihimaitkaluaqtillugin.

Nunavut havktauhimajuq Inuinnarnin kitut munarijumajait aghuurutigilugulu inmi inuuhiqtik, uqauhiqtik pitquhiqtiklu –tautuktuumijaaqtut kitut pihimajaat aalangajuq ingilraanin angirut tamna ihuaqhijaat Inuit pilaarutait ikajuutaillu

Havaghimmaarniit, irhimaittukkut, mahulinganikkut, niriungnikkullu tukidjutiqaqtun inuptiknun.

Havagtiliqhuta nanminirhuurnirmi, tukliq pidjutikhaq nunaptikni, havagutigijakhavun hapkuat hakugingniit havagiami talvunga atauttikkut nakuunirmun nakuutqijaujukhamiklu Nunavunmik nutaraptiknun.

Taimaatun kinaujugun – taimaatun aulahimmaaqtugun.

TALVUNGA INUUNIQ PITILLUGU COVID-19 QALAGJUARNIQ

Quviahuutigijaffi tamaffi pilarhuutipkainikkut uppiridjtainnik Nunavunmiunnik. Taimaatun nutaani utiffaaliqtunilu Ilaujuni Maligaliurvingmi taimaittutin inuuplutin pidjutuijutin nunaptiknin piliuqtinin.

Taapkuat piliuqpaktaa hivullivun, ilvin piliuqtat hivunikhavun.

Tamaita quliit-ukiut pilgit anginiqarnikkut naunaitkutininik – pidjutinik nunarjuamiutat nangiqatigiikhutik naunarhidjutinun.

Qaangiqlhimajumi tatqiqhiutimi tuhaajavun angujagumaniit angujalirhugu Ukraine uumannga Russia-min – hapkuat qajangnarniit angujarumanikkut qanittun uvani Ukiuqtaqtumi kikliptikni.

Nagligijavun Ukraine tujuutijavullu ikajuutivun.

Qaangiqlhimajuni malruungni ukiumi, atuqlhijavun ajurnaqtuq piqpiqrutaa uumani COVID-19 qalagjuarnikkut nunarjuami-hiamittuq aannialaqtu. Inuuhihivaktugu ahiqpaaniitilluta piqpagijaptiknin, havakpatugun aihimapluta, haluuqatigiikhimajugullu atimaplugin ivjarutin.

Qaidjutigijavun huiqtun quviahuutigijavullu nakuuhidjutivun.

Ilaupluhi Maligaiurvingmi, niruaqtaujutin tatqiqhiutimi hivuagun nunakput pidjutaanin nutaamik amigaittunik aannialaqidjutinik unalu Omicron aallanguqtirhimajuq hiamitiqiaqtuq nunallaaptiknik qajumikpiarhuni.

Taapkuninnga COVID-19 qalagjuarniq naunaiqtitaa Nunavunmi taapkunainnaungittunik aajjiikkiingniqanginnirnik igluqpakhani, aanniaqtailidjutikkut munaridjutini, Inirnikhanilu munaridjutini pidjutainni, uvani pijumaniptikni atauttikkuurhuta qanuriliurutikhaptikni.

Takuhimajavun aanniaqtailinirmun havaktiit hivulliujuunilu havaktiit tautungnarhijun ubluq-tamaatajuittun.

Quviahuutigijavun kamahugingidjutain.

Takuhimajugun nunallaavun atauttikkuuqtun ikajurhugin Inirnikhat ilagiiktullu ihariahuktun.

Ikajuutigijavun mahulingairniit.

Takujavun kavamakput paannaqatigiikhugin Nunavutip Inuit timiqutainni angummadjutigijait ihariaginni inuuptikni talvuuna kapurhiqviknin, amigarnarnikkut COVID-19 qalagjuarnikkut piniarhimadjutini, pidjutainnilu aihimanikkut niqitarutinik.

Quviagijavun havagutait.

Atauttikkut, qaangiutijugun ajurnarnirmik uumani nunarjuami-hiamihimajumi aannialaqidjutimi, tadjalu takuliqtugun naammakhidjutikhanik.

KATIMAJUGUN ATAUTTİMUN PIJUMANİRMUN

Tautungnia Nunavutip pihimaraanginnaqtuq uvani Inuit inuuqatigiingnikkut uppiridjutimi uumani Piliriqatigiinniq/Ikajuqtigiinniq – havaqatigiingnikkut atauttimun pijumanirmun.

Nunavutip pidjutikhaa atilik, Katujjiluta, taamnaujuq havagumanirmi atauttikut pijaamik pijumajaunirmik.

Una Katujjiluta pidjutikhaa aallangajuq. Hivulliqpaangujuq piliuqtauhimajuq talvuunga piqqaarhimajumin uqaqatigiingnirnin ukunani tamainni Ilaujunin Maligaliuqvingmin, hivuliqtiinnin Nunavut Tunngavitkunnin, ukunanngalu Nunavunmi pingahunin Avikturhimanirnin Inuit Timiqutainnin.

Pidjutaani Tunnganarniq, imaaluunniit “pipkainikkut nakuujunik idjuhirnik iiraqtuqhimaittumik, tunnganarnikkut ilaupkainikkullu,” una pidjutikhaq nanaikutaajuq angiqatigiingnikkut kavamagijauniptikni aturutimi uvanilu atauttikut havagumanikkut talvunga nakuunikharninganun Nunavunmun.

INIRNINGUQTIRNIQ IHUMAGITTIAQTAULUNI NUNAVUNMII

Inirnikhat inuujun itqaumadjutiuplutik nunaptikni – tammaqtailidjutiit uqauhirmi – pihimajiin qaujihimanirni – pipkaijiit pitquhinik. Hivulliuqtiujun naluqhaliraangat, tuniplutik kangiqhidjutinik hivuliptingnin hivulliurhuta hivunikhaptiknun.

Tuhaahimajavun amigaqtun uqautait Nunavunmiunnin havaquijun Inirnikhanun munaridjutikhainnun nunaptikni taimaatun aangajuqqaavun ataattivun inirnikhanguqtaangita ihumagittiaqtaulutik qaniklihimalutik nunallaamun ilagijainnullu.

Angilrautihungujavun.

Nunavut Kavamanga imailiurniaqtuq:

- Amigarhuutigilugin nappaqtirniit avikturhimanirni takijumik-hivituniqaqtuni munarinikkut igluqpakhat piqaqtun angummadjutikhanik ihariagijainnik Nunavunmiunnik pilgit ajurnavjaktunik munarijaunikkut ihagiagijaqaqtun.
- Angikliharlugin imaalu/imaaluunniit nutaanguqtirlugin tahamaniittun munarinikkut igluqpait.
- Tuniluni pitquhikkut-uqauhikkullu-ihuaqtuqukkut ajuirharnirnik havaktiinnun havaktun munarinikkut igluqpainni.
- Kajumikharlugu piliurniit pidjutikhaqakkut-nappaqtauhimajun iglukhat Inirnikhanun angajukhiinnullu.

ANGIKLIHAQJUUMMIRLUGU IGLUKHAQARNIKKUT AULADJUTAA

Talvanna iglunin ublumiutanun igluqpainnun - iglunun niamnginautivun – aihimavivun ajurnarhigaanga – uqqumanivun hilamin.

Talvani pamiqtavun nutaqqavun – talvani piliuqtugun nunallaanik.

Pijaarniit pihimaraaqpaktaarnikkut, qajangnaittunik, nakuujunik iglukhanik pidjutujuq nakuunikhanun ihuuhikhamun – hulaqutivaktuq iliharnikkut inirutinik ukunanilu iniraangat iliharutinik amigainninginnun, pinikkut havaakharnirnun, aanniaqtailinirnun inuuhiriknirnullu ilaujullu inminiirutit amigaitilaanginni ukunanilu aippariiktuni ningarniinni.

Amigaitpallaaqtunun nunallaptikni aularaanginnarutiqaqtunik akituvallaangittuniklu iglukhait inurhaktajun.

Nunavunmiutat ajurhautigihimmaaqtaait igluqqukipiarniit ajurnarhijuummirutihimajun aularaanginnaqtumi COVID-19 qalagjuarnikkut nunarjuami-hiamihimajuq aannialaqtu unalu TB-kut (Tuberculosis) qajangnarniq.

Nappaqtirniaqtugun iglukhanik tamainni Nunavunmi nunallaani.

Nunavut Kavamanga imailiurniaqtuq:

- Piliurluni imaakiaq 1,000 iglukpakhanik aallakkiinik
- Ikililaaqtirlugin aihivikhainnirniit
- Amigaiqtirjuummirlugin ilagiiktuni ningarnirmin qimaaviit, inulrammiit qimaaviit, ukuallu hivumuutikkut igluit
- Amigaiqjummirlutik Nunavunmiut akilqtuqhutik atuqtun iglunik niuviqtulluunnit nanminikhamingnik iglukhamingnik
- Amigaiqjuummiqtunik havaligtunik Inuinnarnik nunallaani iglukhanik nappaqtirniirni ihuarhainirnilu
- Aulahimmaaqtunik paannariingnirnik ukunani Inuit timiqutainni, nanminirijaujuni havakviinni, ukunanilu aallakkiiktuni kavamagijaujuni angikliharniani iglukhaqarnikkut auladjutaani

PIPKAINIANIK AANNIAQTAILINIRMUN MAMIHARNIRMULLU

Umani qaangiqhimajumi, uvani hivuliqtini katimanirmi, inulrammivun pihuqatigiipaktun ukununga ukkuanun apiriplotiklu ihuarhaidjutikhamik ihumakkut aanniaqtukkut qajangnarnirmi Nunavunmi.

Illumun mihingnaqtuq ikajurumaniit.

Inulrammiit Nunavunmiutat aulahimmaaqtun nangmakhutun ajurhautiit hivulliinnin – kinguliriiktunin-ilagiiktunin aannirutinin, ahinun-nuutiqhutik ilihariaqtuqtipkainirnin, pipkaqtitauhimajunin ahinun nuutiqtaunirnin aallanillu maliktipkainikkut atugakhanik havagutiniklu pipkaqtitauhimajun Inuinnarnun.

Havaktukhaujugun amigarnirhijunik ihumakkut aanniarnainnikkut ikajurutikhanik ikajuriami inulrammiiptiknik pijaanginni hivulliuqtiulirlutik hivunikhami.

Talvuuna Qanuqtuurnikkut, aallakkuurnikkut qanuqtullu aturutikhakkullu havagutiginiaqtavun ihumakkut aanniarnikkut qajangnaqtunik nunaptikni.

Nunavut Kavamanga imailiurniaqtuq:

- Atuqtipkailunilu aanniqtauhimaniikut-qaujihimanikkut havagutit aanniaqtailirnirni iliharnirnilu
- Ikajurlunilu pidjutikhanik naammangnirnun ihuuhiriknirnullu pidjutilgit Inuinnaunirni
- Angikliharlugin iliharnikkut ajuirharnikkullu pinahuarutit tunijun Nunavunmiunnun ukuninga ihariagijaujunik ajuirharhimajakhanik ajuttuni ajuirharhimajunilu havaktakhani aanniaqtailirnirni, ihumakkut aanniaqtailinirni, ukunanilu ipirailaiqhimajunilu mamiharutini
- Angikliharlugin uuktuqvikhat, ajuirharniit, ilitariqpiarutaillu Inuinnarnun tunijaami pitquhikkut-uqauhikkullu-pidjutiqaqtunik ihumakkut aanniaqtailinirnun ukunanilu inuuhirningnirmullu pinahuarutini havagutinilu
- Ilaupkarlugin amigaiqtijuummirlugin Inirnikhat aallallu nunallaarmiutat uqaudjiulutik nunallaamilu uqaudjiulutik
- Akhuurhailugin tunilugillu takijunik-hivituniaqtuqnik maniliqtuutikhanik ukunani nunallaamin-hivulliuqtaujunin pinahuarutinik havagutiniklu
- Pilluaffaarnirnik inminiirnikkut nutqaqtinnahuarnirnik ukunanilu kinguagun-nutqatinnahuarnirnik pinahuarutini paannarijaptikni, akhuurniqarluni taapkunani kiudjutini pilluarutini imaatun nutaranun nuliarnikkut pimmarlungniit, aanniaqtauhimaniikkut, pikallaktarnikkut inuglugunikkullu
- Aullaqtirjuummiqtirlugit aanniaqtailinikkut ihumakkullu aanniaqtailinikkut akhuurharutikkut pinahuarutit

PILLUAFFAARUMANIRNIK ILIHARNIRNUN

Ilihainiq ajuirniqlug uppiriqpiarutinik Inuinnarnun - Pilimmaksarniq/Pijariuqsarniq, pivallianiq ajuiqhimajakhanik, talvuuna qunngiarnikkut, ikajurnikkut, uukturnikkut havangnikkullu.

Hunanik tauktuptikaidjutivaktaptiknik ilihaidjutiptikni nutaqqaptiknun mikkautillugin ukiuni nainairutijun kinauniarutainnik inirningurumik.

Maniliqtuutiniaqtavun ilihalihaarutinun nutaqqiqinikkullu pinahuarutinun.

Nunavut Kavamanga imailiurniaqtuq:

- Maniliqtuutiluni nakuuqpiaqtuni, akituvallaangittunik, ilaupkaidjutiqaqtunilu ilihalihaalirutinun nutaqqiqinikkullu pinahuarutinun

- Tuniluni amigaitqijaujunik maniliqinikkut, titiraliqinikkut, ajuirharnikkut, Inuktullu iliharnikkut aturutikhanik ikajurnikkut iliharlirnirnun
- Aullaqtirluni ihuarhaqtauhimajumik pipkainirmik ubluq-tamaat kindergarten-ni pinahuarutinik
- Kajumikharlugu havangniit uvani K-12 Inuinnarnun uqauhikkut iliharutikhat ukuallu Nunavunmun-pidjutilgit ajuirharnikkut aturutikhat

Uumani ukiumi, Kavamakput pijuq \$66.1 million paannariigutigiplugin Kavamatuqatkut kiujaami Nunavutiup ilihalihaaliqtuni nutaqqiqinikkullu ihariagijainnik.

Havangniit akitivallaangittuni pijaaqtaqtunilu nutaqqiqidjutinun nunaptikni aullaqtihimalihaktuq.

Hapkut maniliqtuutikhat tukilgit \$10/ublumi nutaqqiqidjutinik Nunavunmi imaalu 238 amigaitqijuummiqtunik nutaqqiqinikkut inikhanik tamaani nunaptikni.

Iliharniq inuuhirmi-tamaat pidjutiujuuq.

Ikajurniit ilihaqtunun tamainni ilihautini aulahimmaaqtuuq hivulliutijaujumaniq.

Nutaqqavun ihariagijun auladjutikhanik timimingnun taimaatun nalaumajaaqtait ihumatik ilihaqtullu ihariagijun auladjariktunik manikkut ikajuutikhanik pijaamingnik qulvahitqijaujunik iliharutikhanik.

Kavamakput imailiurniaqtuuq:

- Pimmarigharlugin ikajurlugillu iliharvingni nirijakhanik pinahuarutinik ukunani nunallaani-tunnganiqaqtuni paannarijani
- Amigaiqjuummirlugin uuktuqvikhat ukunani hivuagun-havaliqtinnani havangnikkut atuqtakhat ukununga angajukhiinni iliharvingni uvanilu iliharvigjuani ilihaqtunun
- Pimmarigharnikkut nakuuninganik ihuarninganiklu uumaani FANSmi aallanilu maniliqtuutikkut ikajurutinik ukununga iliharvigjuani ilihaqtunun
- Pimmarigharlugin ahikkuuqtun ikajurutikhat ukununga iliharvigjuani ilihaqtunun
- Piliurluni atuqtipkailunilu amigaittuni-ukiuqaqtunik ajuirharnikkut parnaqutikhamik ukununga Inuit timiqutiinni aallanilu paannarijani pipkaijaami piliurnirnik Nunavunmi havaktikhainnik piangaijarvianiklu
- Piliurluni atuqtipkailunilu parnaqutikhamik ukununga Inuinnarnun uqauhianun ajuirharnikhanun kavamatkunni havagviini

ANGIKLIHAQTIRNIKKUT NUNALAAPTIKNI PIANGAIJAUTIKHANIK

Nunakput nauliqtuq – ukuallu ihariagijavun piangaijarnikkut uuktuqvikhanik.

Huli aulahimmaaahimatilluta maniliqtuutinikkut ujaraghiurnirni ukunanilu ujaraghiurnirni-pidjutilginni havagutini piliurnirnilu ajuirharnirni havaakhanilu uuktuqvikhani Nunavunmiutanun ukunani piqutunik amuhinirni – qinirhiajugullu nutaanik pidjutikhanik piangaijarnikkut naudjutikhanik.

Avatittinnik Kamatsiarniq, una Inuinnarni Inuuqatigiingnikkut Uppiridjuti ihumagittiarnikkut munarittiarnikkullu nunamik, huradjanik avatimiklu hiuvlliuqtaaqtaata taapkununga nutaanun pittaarniarutikhanun aularaanginnaqtuni havagvikhani, aularaanginnaqtuni piqutini, uvanilu tariuni piangaijarutini (blue economy).

Nunavut Kavamanga imailiurniaqtuq:

- Nutaanguqtirlugin parnaqutikhakkut hivunikaht ukununga aularaanginnaqtuni piangaijarnikkut pivalliarliurnirnik angikliharnirniklu tamainni havagviinni
- Amigaijuummiqtirlugin ajuirharniit havaakhanun havagvingni imaatun ujaraghiuvingni, hanaujani mirhanullu, aquinikkut, mikijunilu nanminirijaujun havakviinni paannarilugin Inuit timiqutait ukuallu nanminiqagtun havagviit
- Naunaijarlugin akhuurharlugillu uuktuqvikhat nutaanun nunallaani nanminirijaujuni havagviinni havagutinilu
- Ihivriuqlugu pittaarnianik aallangajuni igluqpinikkut qanuriliurutikhat atuqtaujuqhat piliuqtaujuqhallu Nunavunmi, akhuurniqarluni auladjutikkut-nakuuniqarnirnik imaalu hilaun-naammaktunik nappaqtirnik
- Utiqtiffaarlugin iqaluliqinikkun laisiit niuvirlunilu amigaijuummiqtunik iqaluliqinikkun amigaitilaanginnun pijakhanik
- Pimmarigharlugin ikajurutikhat anguniaqtinun
- Piliurluni qautaujakkuuqtukut niuvvaavikhamik Nunavunmi hanaujanun mirhanullu

INIRUTIKKUT

Hivuliqtiit Nunavunmi hivulliinni tautukhimajaa una nunaupluni uuktuqvikhani.

Makittukhaujutin pipkaqtillugu tautukhimadjutain.

Ilaujun Maliugaliurvingmi, apirijauniaqtuhi havagutigilugin hivulliutijaujumajun naunaijaqhimajun uvani Katujjiluta pidjutikhami.

Hivulliutijaujumajun uumani 6siujumi katimanirmi naunaittun: havakluhi paannarilugin tamaita pidjutilgit ilaujullu Inuit Timiqutait havagutigijaami nunapta akuniraaluk-ilihimajun ihumagijaujun imaatun Inirnikhanun munariniit, iglukpakhaitigun, ihumakkullu aanniaqtailirninun. Qinirhialuhi nutaanik ihuarhaidjutikhanik paannakhaniklu pipkainikkut akituvaangittunik iliharutikhanik angiklihimajuniklu piangaijautikhanik.

Ilihimajunga malingniaqtat uppiridjuti iliuraqhimajuq ilingnun.